

“Sünnetin Aktüel Değeri Sempozyumu,” 04 Aralık 2018, GAZİANTEP

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından Maveria Kongre ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen ve televizyonlardan canlı yayınlanan sempozyum Kur'ân-ı Kerim tilaveti ile başladı. Sempozyum koordinatörü ve Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Recep Aslan, Gaziantep Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve İlahiyat Fakültesi Prof. Dr. Şehmus Demir, Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali Gür'ün açılış konuşmaları ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin'in selamlama konuşmalarından sonra açılış konferansına geçildi.

Tebliğ sahiplerinin çoğunluğunu, Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından neşredilen ve konulu yayım yapan *İlahiyat Akademi Dergisi*'nin Sünnet sayısında makalesi bulunan akademisyenler oluşturdu.

“Sünnetin Aktüel Değeri” konulu açılış konferansı, Türkiye'de Hadis alanının en kıdemli hocalarından biri olan Prof. Dr. M. Said Hatiboğlu tarafından verildi. Konferansın hemen öncesinde Hatiboğlu'nun hayatı hakkında TRT Diyanet tarafından hazırlanan kısa film sunuldu. Yaptığı konuşmada bazı hatıralarını da anlatan Hatiboğlu, zaman zaman duygulanarak gözyaşlarını tutamadı. Çoğunlukla kadının İslâm'daki yerini konu edinen Hatiboğlu, modern dönemde İslâm'ın yerine, mezhep ve mezhepçiliğin tarihten günümüze etkilerine de değindi.

Başkanlığını Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali Gür'ün yaptığı birinci oturumda ilk bildiri, Ak Parti Ardahan Milletvekili ve İslâm İşbirliği Teşkilatı Parlamentolar Birliği (İŞİPAD) Türk Grup Başkanı Prof. Dr. Orhan Atalay tarafından sunuldu. “İslâm Düşüncesinin Modern Dönemdeki Serencâmı” konul tebliğinde Atalay, İslâm düşüncesinin modern dönemdeki serencâmını belirleyen temel etkenin Batı'daki gelişmeler olduğunu temel edinen Müslümanların, Batı'ya mukabelesinin çeşitlerini ele aldı. Atalay'a göre İslâm dünyasının Batı'ya mukabelesi genel olarak üç şekilde olmuştur. Birincisi, Batı'ya ait ne varsa tümünden reddetme, ikincisi Batı'ya karşı derin bir hayranlık ve hürmete binaen Batı'ya ait bütün değerleri tümünden benimseme,

üçüncüsü ise kısmen ret kısmen kabul ya da şartlı kabul şeklinde seçmeci tavırdır. Bu değerlendirmelerin yanı sıra Atalay, Müslüman toplumların düşünsel problemlerine, Müslümanların bugünkü problemleri ve çözüm yollarına dair görüşlerini dile getirdi. “Fikhî Açıdan Sünnetin Değeri” konulu ikinci tebliğ, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Saffet Köse tarafından sunuldu. Köse, bildirisinde bir hadisten hareketle ulemanın ortaya koyduğu ürünlerin bugün ne anlama geldiği ile ilgili bazı örneklere yer verdi. Sünnet’in ve içtihadın geçmişteki ve günümüzdeki işlevleri hakkında değerlendirmelerde bulundu. Kur’an’da Hz. Peygamber’in bu ümmetin modeli olduğu, onun ümmetinin de her türlü aşırılıktan uzak, orta yolun temsilcisi olarak diğer toplumlara model olduğunun vurgulanmasının hem sübutuna hem de işlevselliğine işaret etmesi açısından önemine dikkat çekti. Birinci oturumun üçüncü tebliği, “Kavram Kargaşasının Yol Açtığı Hadis Problemleri” başlığı ile Bayburt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Selçuk Coşkun sundu. Öncelikle bir hadisi veya hadisleri araştırarak kişide, onu ana kaynaklardan alma, hadis ilimlerine ve ıstılahlarına vakıf olma ve ön yargılardan uzak durma gibi daha ilk başta bulundurma gereken bazı özellikler olduğunu ifade eden Coşkun, kelimelelerin bir dilden bir dile geçerken uğradığı anlam kayması veya anlam genişlemesine uğraması sebebiyle dini metinlerin tercümesinde ve aktarılmasında dikkat edilmesi gereken hususlar olduğuna değindi. Bu konuda birkaç örnek veren Coşkun, bir de disiplinler arasında bir kelimenin ıstılahî anlamının da değişebileceğine bunun da özen isteyen bir husus olduğuna dikkat çekti. İkinci oturumdan önce verilen molada Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı öğrencileri tarafından kısa bir müzik dinletisi icra edildi.

Başkanlığını, Gaziantep Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Şehmus Demir’in yürüttüğü ikinci oturumun iki tebliğinden ilki, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal tarafından sunuldu. “Sünnet’in Temellendirilmesi Problemi” konulu tebliğinde, Sünnet’in meşrûiyetinin Kur’an’dan geldiğini ifade eden Ünal, bunu Kur’âniyyun bakış açısıyla söylemediğinin altını çizdi. Sünnet’in esas ve doğal meşrûiyet kaynağı Kur’an olmasına rağmen isabetli bir delillendirme yapılamadığı problemini vurguladı. Konuyla ilgili daha önceki çalışmalara atıfla Sünnet’in otoritesine delil olarak sunulan hadislerin, Hz. Peygamber (s.a.v.) dönemi sonrası zuhur eden konuyla ilgili tartışmaların ürünü olduğunu ifade etti. Oturumun ikinci tebliği “Nebevî Sünnet Konusunda At Gözlüklerimizi Çıkarmak” başlığıyla Ankara Üniversitesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Hayri Kırbaoğlu tarafından sunuldu. *The Sunnah and Its Status In Islamic Law* adlı 10 makaleden oluşan derlemeden yola çıkarak sünnet-hadis alanında Sünnî dünyadaki egemen kültürün, aslında ne İslâm geleneğinin ne de Sünnî geleneğinin tamamını temsil ettiğini, sadece Sünnîliğin bileşenlerinden olan Ehl-i hadis çizgisini temsil ettiğini ifade etti. Sünnet ve hadis alanında at gözlüklerini çıkarıp atarak, İslâm

geleneğinin bütün bileşenleriyle bir bütün olarak görmek ve tanımak gerektiğini vurguladı. Tebliğinde fıkıh usulünün önemini vurgulayan Kırbasoğlu, esas teşkil edenin fıkıh usulü olduğunu, hadis usulünün hem Ehl-i hadisten kronolojik bakımdan önde ortaya çıktığını ve ondan çok daha fazla gelişmiş sofistike bir yaklaşımın ürünü olduğunu vurguladı. Hadis derslerinde öğretilen bazı istilahlardan bugün neredeyse hiçbir işe yaramadığını ifade eden Kırbasoğlu ilahiyat fakültelerindeki istilah ağırlıklı hadis eğitiminin eksik noktalarını dile getirdi.

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mahmut Çınar'ın başkanlığını yaptığı sempozyumun üçüncü ve son oturumunda ilk tebliğ Prof. Dr. Enbiya Yıldırım tarafından sunuldu. "Kur'an'la Yetinme Söyleminin Çıkmazları" başlıklı tebliğine, hadisin çok erken dönemlerden itibaren tartışma konusu olduğunu, tartışmanın konusunu teşkil eden meselelerle yaşamayı öğrenmek gerektiğini ifade ederek başladı. Tarih boyunca hadislerin toptan reddinin hiçbir şekilde bir akıma dönüşmediğini ancak XIX. yüzyılda böyle bir eğilimin ortaya çıktığını ifade eden Yıldırım, problemlen bir avuç hadisin hadislerin tamamının itibarını zedelemeyeceğini vurguladı. "Asrın İdraki Karşısında Tavrımız Ne Olmalı: Risâlet mi? Rivâyet mi?" başlığıyla ikinci tebliğ, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bünyamin Erul tarafından sunuldu. Tebliğinde rivâyetlerin nasıl istismar edildiği, günümüzde tercihimizin risâletten mi yoksa rivâyetten mi yana olması gerektiğini ele aldı. Uydurma, çok zayıf, illetli rivâyetler, kesinleşmiş bilimsel verilere aykırı rivâyetler, usûl bilinmediğinden yanlış anlaşılabilir haberler üzerinde durdu. Günümüzde asılsız bazı rivâyetlerin sahihmiş gibi nakledilmesinin ve sahih bir hadisin basit gerekçelerle reddedilmesinin sakıncalarını ele aldı. Bu tür yaklaşımların özellikle sosyal medyada çok fazla zarar verdiğini dile getiren Erul, bu mecrada bazı rivâyetlerle başlayan sürecin; hadisin, sünnetin ve neticede risâletin inkârına kadar varabildiğini ifade etti.

Son oturumun üçüncü tebliğini, Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Recep Aslan tarafından sunuldu. "Sünnet ve Bid'at Kavramları Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı tebliğinde Aslan, sünnetin günümüzdeki bid'at algısından olumsuz etkilendiğini ifade etti. Zaman darlığından ötürü tebliğini sunamadı. Dinleyiciler tarafından yoğun ilgiyle takip edilen program, sempozyum koordinatörü olan Aslan'ın kapanış konuşmasıyla sona erdi.

Kevser KESKİN (kevserozturk16@gmail.com)

Gaziantep Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hadis, GAZİANTEP